

“In ieder mens schuilt ten diepste een monnik.”

Dit was een van de boodschappen van Dom Bernardus tijdens de Nijkleaster-sneon van 16 februari 2019. Samen met broeder Mozes was hij te gast bij Nijkleaster. Sinds een aantal jaren onderhouden de broeders van abdij Koningshoeven met Nijkleaster een hartelijke relatie. In januari was een groep van Nijkleaster nog te gast op Koningshoeven. Bij Nijkleaster was uitgezien naar deze dag, maar het bleek dat de broeders van Koningshoeven evenzeer hadden uitgekeken naar een persoonlijk bezoek aan Nijkleaster in Jorwert. Het werd een hartelijke dag met ochtendgebed, lezing van Dom Bernardus, kleaster-miel in het café, kleaster-kuier naar boerderij het Westerhûs, een vragenronde en tenslotte een afsluitend gebedsmoment.

Het ochtendgebed had als lezing Lucas 5: 1-11, het verhaal van de twee boten en de vissers Simon, Jakobus en Johannes die Jezus volgden. Vraag: vissen we de mensen uit het water met een hengel? Dan moet je er aantrekkelijk aas aan hangen want anders bijten de vissen niet. Redden we mensen uit het water? Ja, niet als zending en om het vergroten van het eigen netwerk. Het water staat mensen soms tot de lippen. Onze diaconale taak is het ‘redden’ van hen die dreigen te verdrinken. De spirituele opdracht is de diepte van het meer van Gennesaret te peilen. Jezus zegt in vers 4: “Ga naar diep water en gooi jullie netten uit om vis te vangen.”

Twee boten

Dom Bernardus gebruikte de twee boten in deze Bijbellezing als een metafoor: de katholieke kloostertraditie als een oude boot en de protestantse pioniersplek als een nieuwe boot. De vissers in de boten wenken elkaar om te helpen bij het bergen van grote visvangst. Zij hebben elkaar nodig om het werk te doen. De kloostertraditie is geen doel op zichzelf, maar een middel om iets over te dragen; zo’n middel kan niet eeuwig hetzelfde blijven. Mensen en tijden veranderen en de vormen van overdracht, de spiritualiteit en de rituelen veranderen mee. De traditie van het kloosterleven kent een paar kernbegrippen. Een klooster schept en biedt ruimte om God te ontmoeten en ons zelf te verdiepen in de ontmoeting met God en de mensen. We bouwen een klooster in een vierkant om elkaar te kunnen ontmoeten. Een klooster probeert een samenleving te zijn waar ruimte is voor de ontmoeting met God, de ontmoeting met anderen en de ontmoeting met jezelf. Immers: uiteindelijk staat ieder mens alleen – als een monnik – voor God. Als monnik, als gast krijg ik ruimte – plaats en tijd - voor wie ik zelf ben. Dit is mooi verwoord in Psalm 4: “Geef mij ruimte, wees genadig, hoor mijn gebed.”

Zoek God en leef!

Bij zijn aantreden als abt van het klooster Koningshoeven in 2005 heeft Dom Bernardus als zijn motto gekozen: “Zoek God en leef!” (Amos 5). De zin staat in de Bijbel zonder uitroepteken. Dit uitroepteken is zijn persoonlijke toevoeging! Hij werd als jongste monnik tóch door de anderen monniken tot abt gekozen. Zij wilden bewust werken aan een nieuw evenwicht tussen traditie en toekomst, opnieuw de spiritualiteit doordenken en samen bespreken waartoe zij een kloostergemeenschap vormen. De kernwoorden van het klooster Koningshoeve zijn: leven in stilte, soberheid en solidariteit. Hij heeft over alle drie de elementen iets gezegd: ‘Stilte is geen doel op zichzelf. Maar om bij de diepte van het leven te komen, om een gelukkig mens te worden, een gelukkig christen en een gelukkige monnik,

heb je stilte nodig.' In stilte zit alles: geluk en verdriet, armoede en rijkdom. God zoek je niet alleen in het gebed, maar ook in de gehoorzaamheid, het luisteren naar de anderen én in het verrichten van de eenvoudige taken in het dagelijkse leven. Soberheid komt tot uitdrukking in eten, kleding, bouw en inrichting, ook in de liturgie. In soberheid houd je ruimte over om te genieten van het weinige dat er wel is.

Solidariteit

Solidariteit blijkt uit de manier van samenleven. In een klooster is iedereen gelijk, er is geen onderscheid. Mensen kunnen in een klooster ook een nieuwe kans krijgen. Paulus brengt het zo onder woorden in Kol. 3: 11 (BGT): *Jullie zijn nu nieuwe mensen. En nieuwe mensen zijn niet langer Joden of niet-Joden. Ze zijn ook niet langer slaven of vrije mensen. Ze zijn christenen! Christus is in jullie allemaal aanwezig, daarom zijn verschillen nu niet belangrijk meer.* Solidariteit wordt in het klooster Koningshoeven beoefend in het duurzaam omgaan met de middelen en grondstoffen, bijvoorbeeld voor het bierbrouwen. De activiteit van het bierbrouwen is oorspronkelijk opgezet om de werklozen in de omgeving van Tilburg een middel tot bestaan te bieden. De manier van brouwen geldt als zeer duurzaam en het trappistenbier wordt geroemd als een zuivere biersoort.

Solidariteit wordt in de kloostertradities sinds de regel van Benedictus (6^e eeuw) beoefend in de gastvrijheid. Vóór de tijd van Benedictus waren de dikke muren van het klooster gebouwd om mensen buiten te sluiten. (De lelijkste monnik was poortwachter en zei tegen e en ieder die zich aan de poort meldde: "Ga weg jij, satan!") Maar Benedictus plaatste de regel van de gastvrijheid in het midden van zijn regel: "In iedere gast kun je Christus zelf ontmoeten." Je moet de gasten dan ook begroeten met: "Deo Gratias!"

Geschiedenis

De orde van de Trappisten komt voort uit de orde van de Cisterciënzers, gesticht in de 11e eeuw in Cîteaux in de buurt van Taizé. In de 17e eeuw is een groep van hen om het theologisch gekrakeel van die tijd te ontvluchten vertrokken naar het Normandische dorp La Trappe. Daar is het stilte-regime ingevoerd, bedoeld om niet terug te vallen in het theologische gekissebis. In de 19e eeuw zijn de contemplatieve kloosters in Frankrijk verboden, omdat zij "nutteloos" waren voor de maatschappij. Zo zijn de Trappisten in Nederland terecht gekomen.

(met dank aan Alex Riemersma en Sietske Visser)